

Passen en meten

Door Llewellyn Bogaers

In Barneveld staat een kerktoeren waarvan heel Nederland wel gehoord heeft.

In 1482 sprong tijdens hoekse en kabeljauwse twisten de Barneveldse edelman Jan van Schaffelaar er vanaf om zijn manschappen te redden. Nu werken in de kap van deze kerk twee timmerlieden van Jurriëns Monumenten Onderhoud.

Het zijn Hans van Breda en Hans van Overbeek. Zij passen helemaal bij de sfeer die in dit gebouw hangt. Zij werken in betrekkelijke stilte, de radio staat zacht. De kerkelijke gemeente stelt deze respectvolle houding naar de kerk zeer op prijs. Gelukkig houden de beide Hansen van de klanken van het orgel dat regelmatig bespeeld wordt. De kerk zelf straalt rust uit. Het is een typisch protestantse kerk waarin de witgepleisterde muren, eikenhouten banken en koperen kroonluchters mooi met het zachtgetinte glas-in-lood harmoniëren.

Jurriëns had al eerder in deze kerk gewerkt. Het eerste grote karwei was de restauratie van de zuidgevel die zo'n 20 centimeter uit het lood stond. Grondwateronttrekking had de al aanwezige instabiliteit verergerd: de kerk was een tachtig jaar eerder ingrijpend verbouwd om het groeiende aantal gemeenteleden onderdak te bieden. Het zuid- en noordtransept zijn toen verbreed en met een galerij verrijkt. Dit eiste nog al wat van de draagkracht van de kerk, temeer daar alle

trekbalken en -haken inmiddels uit de kerk verwijderd waren. Nu is de kap aan de beurt. Vooral in het muurwerk aan de noordkant bleek behoorlijk wat houtwerk rot, omdat de goten niet goed onderhouden waren. De goten en het vermolmde hout moesten vervangen worden. Al doende kwamen meer mankementen aan het licht waarvoor een oplossing gevonden moest worden. Het is een klus om in een bestaande kap hout te vervangen. Soms ging het alleen om de spantslof. De timmerlieden hebben in heel wat bochten gelegen om het nieuwe hout te bevestigen. Het meest spectaculair was de vervanging van de draagbalk in de oostgevel van de zuidbeuk. De timmerlieden hadden nauwelijks ruimte om de 7 meter lange balk te manoeuvreren. De balk is door een gat in het dak van nog geen vierkante meter naar binnen geloodst. Daar begon het grote schuifwerk. De balk moest bijna over de hele lengte van de kap verplaatst worden en stuitte daarbij op

gewelven, muren, spanten en elektrische bedrading. Ook het inpassen in de muur zelf was een kwestie van passen en meten, waarbij het zittende houtwerk ten dele verzaagd moest worden om de balk maar op zijn plek te krijgen. Gelukkig is uitvoerder Peter van Westrienen een man van de praktijk. Hij weet dat een handeling die op papier eenvoudig lijkt bij de uitvoering bewerkelijk kan zijn. Het is een wonder van schoonheid om die balk nu op zijn plek te zien liggen. "Ach", verzuchtte Hans van Overbeek, "wat was het een groot karwei en buiten zie je er niets van". Het is een verzuchting die ik al vaker van timmerlieden heb gehoord. Zij doen het onzichtbare, maar o zo nuttige werk. Want wat gebeurt er met deze kerk als die niet gerestaureerd wordt? Jurriëns Monumenten Onderhoud kiest daarbij zoveel mogelijk voor de oude technieken. De gerestaureerde delen sluiten qua uitvoering mooi bij het oorspronkelijke houtwerk aan. Hier ligt de motivatie van Hans van Breda. We keken samen naar een partij kloostermoppen. "Ja", zei Hans, "ik weet niet wat het is, maar dat vind ik nou zo mooi en daarom ben ik – na een uitstap in de nieuwbouw – weer terug bij het restauratiewerk". Ik begrijp het helemaal: het oude werk heeft een ziel, het is nog ambachtelijk en wat is het heerlijk om in een oude traditie te werken.

De oude kerk van Barneveld